

Szanowny Panie Premierze Costa,

Przewodnictwo Portugalii w Radzie UE rozpocznie się w okresie bezprecedensowych zawirowań politycznych, gospodarczych, społecznych i związanych ze środowiskiem naturalnym. Pandemia koronawirusa nadal odbija się na zdrowiu publicznym, zatrudnieniu i gospodarce; tymczasem zagrożenia związane ze zmianą klimatu nie wywołują pilnych działań wymaganych przez Unię Europejską. W kilku krajach Unii Europejskiej zagrożona jest praworządność, a podstawowe wartości demokratyczne są podważane. Konieczne jest, aby prezydencja portugalska nadała priorytet zdecydowanym i mocnym działaniom na wszystkich tych trzech frontach.

Poza tym oczekujemy, że Prezydencja będzie przedkładać interes publiczny nad interesami korporacji, a także oczekujemy zapewniania przejrzystości i rozliczalności wobec parlamentarzystów i opinii publicznej. Nasze oczekiwania są następujące:

- **Rząd portugalski musi zapewnić, że Prezydencja UE nie zostanie wykorzystana do obrony interesów wielkich przedsiębiorstw kosztem interesu publicznego.** W związku z licznymi tematami w nadchodzącej agendzie UE, w przypadku których można oczekiwać, że lobbing korporacyjny będzie intensywny i sprzeczny z interesem publicznym (m.in. poprawianie sytuacji po koronawirusie, reforma wspólnej polityki rolnej, podatki, wydatki na obronność, farmaceutyki i technologie cyfrowe), portugalski rząd musi zapewnić, że korporacje nie będą miały uprzywilejowanego dostępu do procesów decyzyjnych w trakcie Prezydencji i w związku z nią. Ponadto Prezydencja Portugalska powinna zainicjować debatę w Radzie na temat ograniczenia wpływu wielkich interesów biznesowych na kształtowanie polityki unijnej i krajowej.
- To jest szczególnie ważne, w czasie kryzysu klimatycznego, kiedy czas dostępny na podjęcie skutecznych działań szybko się kurczy. Otwartość na lobbing przemysłu paliw kopalnych, którego interesy stoją w bezpośredniej sprzeczności z interesem publicznym, może opóźnić stopniowe rezygnowanie z energii z paliw kopalnianych. A taki jest interes publiczny. Można skorzystać z wytycznych Światowej Organizacji Zdrowia, dotyczących ograniczenia lobbingu przemysłu tytoniowego do absolutnego minimum. **Prezydencja powinna zobowiązać się do ograniczenia wszelkich kontaktów z lobbystami paliw kopalnych do absolutnego minimum.** Szokiem jest dla nas wiadomość, że plan rządu Portugalii na wychodzenia z kryzysu po koronawirusie został opracowany przez przedstawiciela przemysłu paliw kopalnych. Ten rodzaj uprzywilejowanego dostępu musi się natychmiast zakończyć; jest to sprzeczne z interesem publicznym i głęboko niewłaściwe.
- Z zadowoleniem przyjmujemy publikowanie spotkań lobbingowych Stałego Przedstawiciela Portugalii przy UE i jego Zastępcy. Jednak praktykę tę należy rozszerzyć na spotkania lobbingowe prowadzone przez innych pracowników Stałego Przedstawicielstwa, którzy mogą być lobbowani znacznie intensywniej. Podczas swojej Prezydencji w 2018 r., fińscy ministrowie publikowali również swoje spotkania lobbingowe, gdy dotyczyły one spraw unijnych. Ta praktyka powinna być przyjęta przez prezydencję Portugalii. **Opinia publiczna ma prawo wiedzieć, kto lobbuje i próbuje wpłynąć na rząd Portugalii, także w czasie Prezydencji.** W tym celu wzywamy rząd do zwiększenia przejrzystości krajowego lobbingu poprzez pilne wdrożenie proponowanej krajowej ustawy o lobbystach.
- Ostatnie Prezydencje (z godnym uwagi wyjątkiem Niemiec w 2020 r.) nadszarpnęły swoją reputację, akceptując sponsoring korporacyjny dla działań Prezydencji, w tym wydarzeń, stron internetowych i usług. Taka praktyka jest całkowicie niedopuszczalna i, jak zauważył Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich, wiąże się z „ryzykiem utraty reputacji”. **Niezbędne jest, aby Prezydencja Portugalska odrzuciła wszelkie formy sponsorowania swojej Prezydencji i**

wszelkich jej działań, a także nakłaniała inne państwa członkowskie UE do uczynienia tego samego w przyszłości.

- Rada pozostaje najmniej przejrzystą z instytucji UE, pomimo wysiłków reformatorskich podejmowanych w ostatnim czasie. Obywatele nadal nie są w stanie śledzić, nie mówiąc już o dokładnej analizie, w jaki sposób ich państwo członkowskie prowadzi negocjacje w sprawie konkretnej sprawy, co tworzy nie tylko deficyt demokracji, ale także korzyści dla korporacyjnych lobby, które mają możliwości i zasoby, aby przewyciężyć nieprzejrzysty i złożony proces kształtowania polityki. Rozczarowuje fakt, że rząd portugalski nie dołączył do dziesięciu innych państw członkowskich, które opowiadały się za większą przejrzystością legislacyjną. **Wzywamy do dawania przykładu poprzez publikowanie protokołów rozmów trójstronnych i posiedzeń organu przygotowawczego Rady, które zawierają szczegółowe informacje na temat stanowisk państw członkowskich, oraz dalsze rozwijanie szerszego programu reform w zakresie przejrzystości prawodawstwa.**
- W końcu zaś, posłowie w Portugalii nie mają silnych praw, aby móc pociągać rząd do odpowiedzialności za podejmowane przez niego decyzje w UE ani możliwości analizowania tych stanowisk przed ich przedstawieniem w Brukseli. Po raz kolejny oznacza to deficyt demokracji. **Najwyższy czas, aby rząd portugalski otworzył swój proces decyzyjny w UE, publikując swoje propozycje stanowisk w sprawie nowych przepisów i polityk UE, zanim zostaną one omówione na posiedzeniach Rady, aby umożliwić kontrolę obywatelom i posłom.**

W oczekiwaniu na odpowiedź:

Podpisy 64 organizacji, w tym Sieci Obywatelskiej Watchdog Polska